

Naturvärden mm Hängbjörken Huddinge

4 november 2020

CONEC KONSULTERANDE
EKOLOGER

Friman Ekologikonsult AB

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Metod	3
3. Artportalen	4
4. Beskrivning av området	4
5. Naturvärden.....	6
6. Exploateringen och möjligheten att bevara vegetation.	7
6.1 Eken	7
6.2 Centrala delen park/natur.....	8
6.3 Förskolegården	11
6.4 Cykelvägen	15
6.5 Diket	15
6.6 Övriga områden	16
6.7 Övriga åtgärder	17
7. Referenslista.....	18

Sammanfattning

I ett område mellan Apelvägen och Centralvägen i Huddinge kommun planerar JM att ersätta dagens villor med flerbostadshus. I de områden som är möjliga att bevara samt i dess kantzoner har en naturvärdesinventering genomförts. Dessutom har en bedömning gjorts av vilka träd som har ett värde för det lokala djurlivet och för de boendes och förskolebarnens trivsel.

Området som ska exploateras ligger samlat kring Hörningsnäsvägen som i detta område är en liten smal väg som går över en höjdrygg. Eftersom området har varit bebyggt under en lång tid är villaträdgårdarna och vägen kantad av uppväxta träd. Trädgårdarna har gott om gräsmattor, rabatter, buskar och träd.

I en naturvärdesinventering bedöms områden och objekt efter vilken betydelse de har för biologisk mångfald. Naturvärdena är inte så höga i området. Ett undantag är den stora eken på Centralvägen 14 med en stam som är drygt 80 cm i diameter. Stora och grova ekar är särskilt viktiga för biologisk mångfald, då många andra arter av insekter, mossor, svampar, lavar mm är beroende av dessa. Denna ek har därför ett påtagligt naturvärde. Eken visade sig dock stå inom det område där ett garage planeras. Om eken inte kan sparas föreslås att stammen läggs i soligt läge som en faunadepå.

Även om trädgårdsmiljöerna inte har så högt naturvärde så har nästan all grönska ett värde för den lokala faunan, för sina ekosystemtjänster och för närboendes trivsel.

I det centrala området, som är markerat som park/natur, står tio träd tätt tillsammans. Förslag på åtgärder för hur området kan utvecklas till en bra miljö finns.

Förskolegården består framförallt av öppna ytor, men en del träd står framförallt längs fastighetsgränserna. Förslag på träd och buskar som kan bevaras finns beskrivet i rapporten.

Möjligheten att spara träden längs cykelvägen beror på om vägen kommer att utvidgas eller inte. Det är dock värdefullt om en så grön ridå som möjligt sparas mot kolonilotterna.

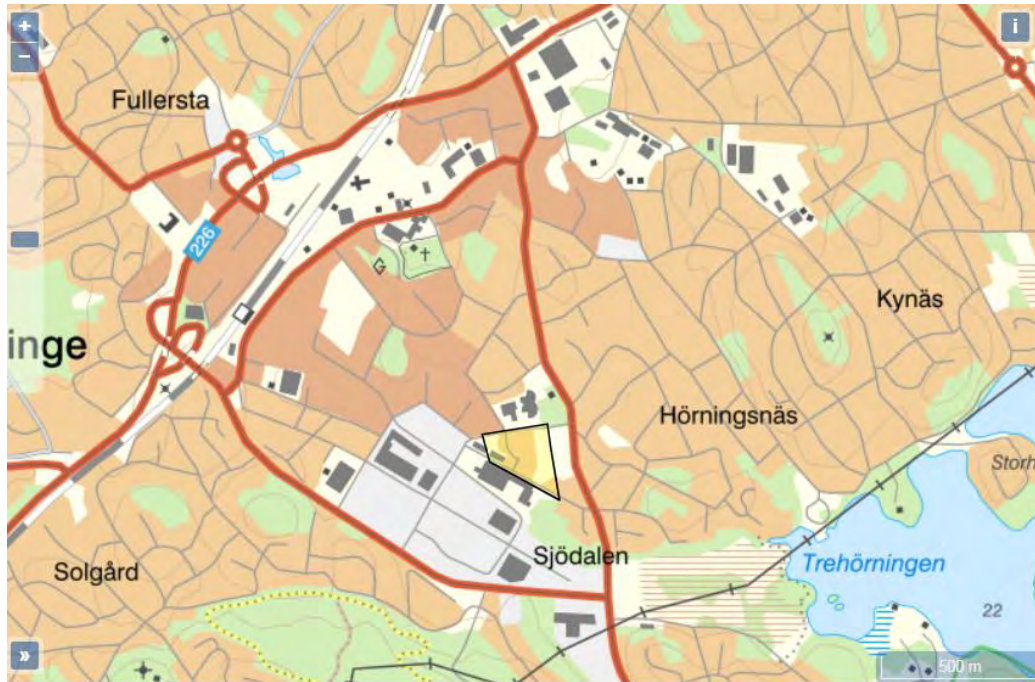
I nordvästra hörnet av området rinner ett vattendrag. Vattendraget rinner från centrumområdet till sjön Trehörningen och är kulverterat i stora delar. Öppna vattendrag är alltid värdefulla för den biologiska mångfalden. Det är ur ekologisk synvinkel bra om man kan behålla detta som ett lummigt stråk där vattnet fortsätter att vara skuggat.

Större träd som avverkas kan läggas upp som faunadepå både i den centrala parken och på förskolegården. Andra viktiga åtgärder är lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD, gärna så att en öppen vattenyta skapas. Vegetationsklädda hustak är också en bra miljöåtgärd.

1. Bakgrund

Öster om Huddinge centrum planerar JM att ersätta dagens villor med flerbostadshus, se figur 1. I sydöstra delen planeras en förskola. Husen ligger grupperade kring den sydligaste delen av Hörningsnäsvägen, se bild på framsidan. Friman Ekologikonsult och Conec har fått i uppdrag av JM att inventera naturvärdena i de planerade grönytorna och dess kantzoner, se figur 2.

Dessutom har de träd pekats ut som kan ha ett särskilt värde för det lokala djurlivet, för närboende och för förskolebarn.

Figur 1. Översiktskarta som visar områdets läge. Aktuellt område inramat med svart. Kartan är hämtad från Artportalen (2020).

2. Metod

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på fältnivå av graden detalj.

Som tillägg till grundmetoden har naturvärdesklass 4 identifierats och värdeelement (t.ex. värdefulla träd) beskrivits. Då det gäller ekar har vi använt Stockholms stads metodik för ekdatabasen (Stockholms stad 2018) i kombination med SIS-metoden. I Stockholms stads metod finns tre klasser, medan det i SIS-metoden finns fyra klasser. Vi har valt att använda fyra klasser med lägsta klass 3 för ekar, klass ett är högsta värde. Som jätteeakar räknas de som har en diameter på minst 80 cm om de står utanför ett ekområde och minst 100 cm om de står inne i ett ekområde.

Vi har inventerat de delar där det finns möjligheter, enligt situationsplan (20201006), att bevara natur/träd. Situationsplanen var inte markerad i fält varför även de planerade

grönytornas kantzoner inventerades, se figur 2. Tonvikten har lagts på träd, övrig vegetation har bedömts översiktligt.

Ett fältbesök gjordes 25 september 2020. En sökning har gjorts i Artportalen.

3. Artportalen

En sökning i Artportalen gjordes i september 2020 (tidsperioden 2000 – 2020) beträffande vilka arter som rapporterats i eller i närheten av inventeringsområdet. I Artportalen kan naturintresserade rapportera in vilka växter och djur de observerat i ett område. Det är alltså lite slumpmässigt vad som finns rapporterat, men det kan ibland ge intressant information. Vanligast är att fåglar och ovanliga växter rapporteras, medan det är ovanligare att t.ex. insekter blir rapporterade. Vissa arter som t.ex. berguv är dessutom skyddade av sekretess, någon förekomst av sekretesskyddade arter i området är dock inte troligt.

I Artportalen finns tre noteringar gjorda av Tomas Strid som tidigare var kommunekolog i Huddinge. Eftersom hans arbetsplats fanns i närheten kan man förvänta sig att ytterligare rapporter borde ha förekommit ifall det vore ett mycket artrikt område. De arter som noterats är föränderlig höstmal (*Ypsolopha ustella*), vanlig stornunneört (*Corydalis solida subsp. Solida*) och gytttrad taggsvamp (*Hericium cirrhatum*). Dessa arter ganska ovanliga, men inte rödlistade. Nunneörten odlas ibland i trädgårdar.

4. Beskrivning av området

Området som ska exploateras ligger samlat kring södra delen av Hörningsnäs- vägen. Vägen som här är liten och smal går över en höjdrygg och följer antagligen en gammal stigdragning. De gamla villaträdgårdarna och vägen är kantad av uppväxta träd. Trädgårdarna har gott om gräsmattor, rabatter, buskar och träd. Några av trädgårdarna håller på att växa igen då husen stått övergivna ett tag. Det gäller särskilt Hörningsnäs- vägen 35 och dess östra del. Det finns gott om stora träd, skyddande vegetation, bärbuskar och fruktträd omväxlande med mindre öppna gräsytor, vilket är positivt för fågellivet. Trots att många fåglar redan flyttat söderut i slutet av september var det mycket fåglar i området såsom, löv/gransångare, talgoxe, blåmes, pilfink, steglits, rödhake, björktrast, koltrast, nötväcka, större hackspett, skata, och en förbiflygande ormvråk.

De områden som har inventerats är markerade i figur 2. Även värdefulla träd som förefaller stå för nära eller inom planerad bebyggelseyta har tagits med då det före inmätning var svårt att bedöma om de skulle kunna sparas eller inte.

I *Centrala delen* finns ett flertal ganska stora träd och nära nuvarande hus på Hörningsnäs- vägen 31 finns ett syrenbuskage. Inga av träden är särskilt gamla eller stora. Mellan de inmätta träden finns även en del yngre träd och gott om sly av t.ex. lönn, ask, hagtorn och asp. Eftersom det är mörkt under träden är fältskiktet sparsamt utvecklat med bl.a. lundgröe och löktrav. Berget går i dagen längre upp mot slutningen, medan resten av markytan troligen utgörs av morän.

Figur 2. Inventerade områden med fastighetsgränser och adresser utmärkta.

Ett anmärkningsmärkt block eller toppen av ett berg sticker upp nära huset på Hörningsnäsavägen 31.

På fastigheten *Centralvägen 14* står en stor ek som har mätts in. I övrigt har ingen anmärkningsvärd flora noterats där.

Vid *Centralvägen 10* har kanten till *diket* inventerats. Här växer en stor blandning av buskar och unga träd (ca 10 – 20 cm i stamdiameter); hassel, lönn, alm, rönn, äkta fläder, snöbär och slån. Något öster om dikeskanten står tre större björkar. Två träd nära Hörningsnäsavägen har mätts in, en ek och en gran (ej svensk).

På *Hörningsnäsavägen 33* står bl.a. ett par stora björkar nära utfarten. Nedre delen av tomten är slyg med stort uppslag av bl.a. asp. Två stora popplar växer nära koloniområdet och mot Hörningsnäsavägen 35 står också en del träd.

Hörningsnäsavägen 35 – Framför villan i den nordvästra delen av tomten är det en öppen gräsyta och en stor hästkastanj. Vid gränsen mot fastighet Hörningsnäsavägen 33 står två björkar tätt intill varandra och nära vägen en ganska stor oxel.

Sydöstra delen består av en öppen yta beväxt i huvudsak av ogräsväxter som gråbo, gullris, ryssgubbe, åkertistel, björnbär, åkervinda, kålmolke, brännässla, kärs, plister, nysört, kvickrot, hundäxing, såpnejlika och harkål. En del träd står på tomten bl.a. ett äppelträd. En del större träd växer i gränsen mot koloniområdet.

Cykelvägen södra delen - På östra sidan, mot koloniområdet, står en samling träd och buskar.

5. Naturvärden

I en naturvärdesinventering bedöms områden och objekt efter vilken betydelse de har för biologisk mångfald. Ett par viktiga kvalitetsfaktorer vid bedömning av naturvärde är områdets naturlighet och kontinuitet, samt förekomsten av stora och gamla träd.

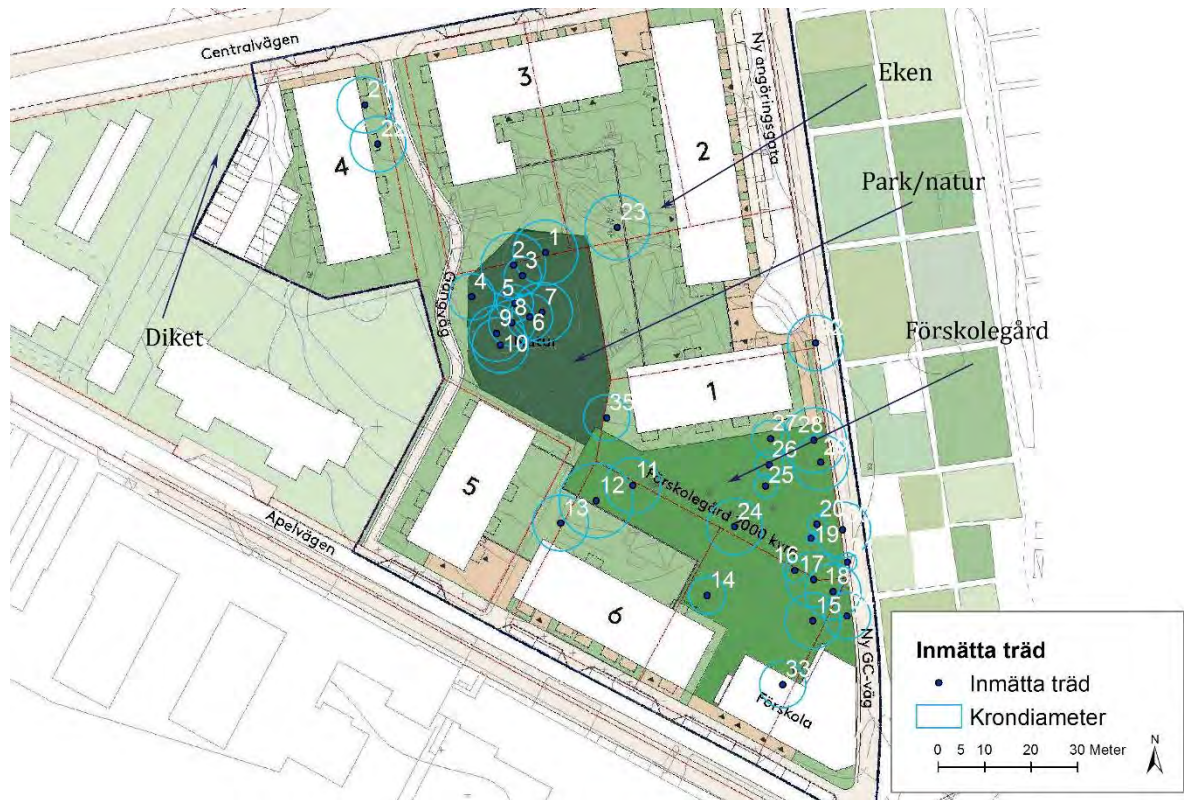
Naturvärdena är inte så höga i området vid en bedömning enligt SIS standard ftSS 199000:2014, då det huvudsakligen utgörs av villaträdgårdar.

Ett undantag är den stora eken på Centralvägen 14. Stammen är 80 cm i diameter och trädet ser friskt och vitalt ut. Stora och grova ekar är särskilt viktiga för biologisk mångfald då många andra arter av insekter, mossor, svampar, lavar mm är beroende av dem. Denna ek har därför ett påtagligt naturvärde, klass tre i en fyrgradig skala, där klass ett är det högsta värdet. Nertill omges eken av buskar, sly och unga lövträd men merparten av kronan är betydligt högre och skuggas ännu inte, se figur 4. Eken står inte inom någon av de preliminärt avgränsade värdestrakterna eller i någon spridningslänk för länets ekmiljöer (Stockholms län 2020).

Även om trädgårdsmiljöerna inte har så högt naturvärde så har nästan all grönska ett värde för den lokala faunan, för sina ekosystemtjänster och för närboendes trivsel. Vi har därför i det följande föreslagit vilka träd det är positivt att spara av dessa anledningar.

6. Exploateringen och möjligheten att bevara vegetation.

I nedanstående figur (3) syns ungefär hur det är planerat att husen ska byggas. Då andelen hårdgjord mark ökar innebär det att området får lägre biologisk mångfald än idag. Delar av området kan dock sparas.

Figur 3. Inmätta träd ligger ovanpå en illustration av situationsplanen, det exakta läget på träden är därför inte hundra procentigt säkert. En trädridå vid diket i nordväst är inte inmätt, men ska också beaktas.

6.1 Eken

Det träd som har högst bevarandevärde är den stora eken (nr 23) som ligger inom det område där ett underjordiskt garage planeras. Om eken inte kan bevaras så kan trädstammen användas som faunadepå, se 6.7.

Tabell 1. Inmätta träd eken.

Punkt	Höjdnivå (m)	Art	Stamdiameter (m)	Krondiameter (m)
23	28,737	Ek	0.8	14

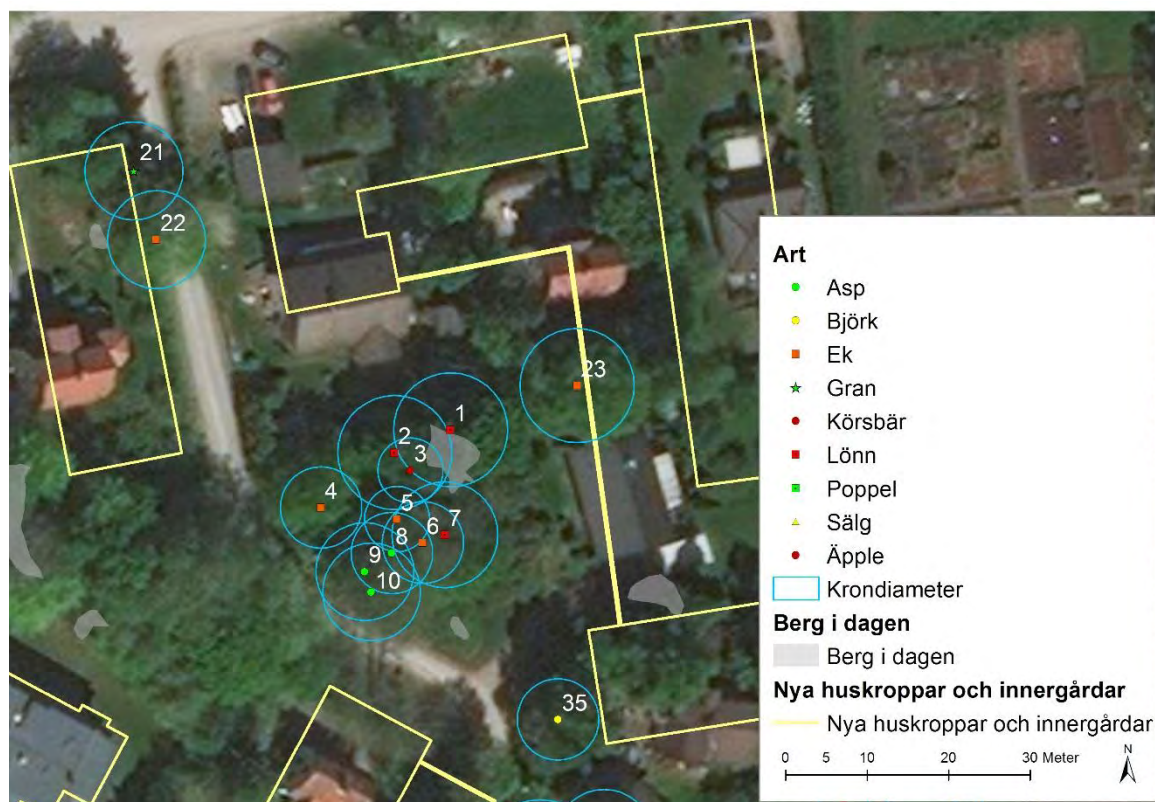
Figur 4. Ek nr 23. Vänstra bilden sett från Centralvägen 14 och högra bilden sett från Hörningsnäsvägen 31.

6.2 Centrala delen park/natur

Det centrala området som är markerat som park/natur är igenvuxet, svårframkomligt och behöver gallras. Av de inmäta träden står tio i den tätbevuxna dungen, medan björken nr 35 står för sig själv, vid infarten till fastighet Hörningsnäsvägen 33.

I första hand är det önskvärt att de inmäta träden nr 1-10 sparas, medan sly och klenare träd gallras bort. I ett senare skede kan det visa sig att även något eller några av de inmäta träden bör tas bort för att ge bättre förutsättningar för övriga. De träd som då bör prioriteras är ek, lönn och körsbär. Ek bör på sikt få fritt inom sin kron diameter.

Nära huset på Hörningsnäsvägen 31 finns ett syrenbuskage som kan vara trevligt att ha kvar. Intill huset finns rabatter, trappor och en uteplats. Om något av detta kan behållas kan det bli en fin uteplats för de boende.

Figur 5. Centrala park/natur-området och inmätningarna.

På toppen av berget går berget i dagen. Det finns även ett fint block eller mer troligt berg i dagen som sticker upp alldeles nära huset på Hörningsvägen 31. Detta ”block” ger en fin karaktär i området och det vore positivt om det kunde sparas.

Tabell 2. Inmätta träd i det centrala park/natur-området.

Punkt	Höjdnivå (m)	Art	Stamdiameter (m)	Krondiameter (m)
1	30,396	Lönn	0.38	14
2	29,082	Lönn	0.40	14
3	29,162	Körsbär	0.35	8
4	28,254	Ek	0.30	10
5	28,889	Ek	0.25	8
6	28,946	Ek	0.3	10
7	29,299	Lönn	0.38	13
8	28,319	Asp	0.35	10
9	27,903	Asp	0.35	12
10	27,765	Asp	0.40	12
35	28,908	Björk	0.48	10

Figur 6. Vänstra bilden park/naturområdet sett från Hörningsnäs vägen. Högra bilden park/naturområdet sett från Centralvägen 12.

Figur 7. Dungen i park/natur vid infarten till Hörningsnäs vägen 31.

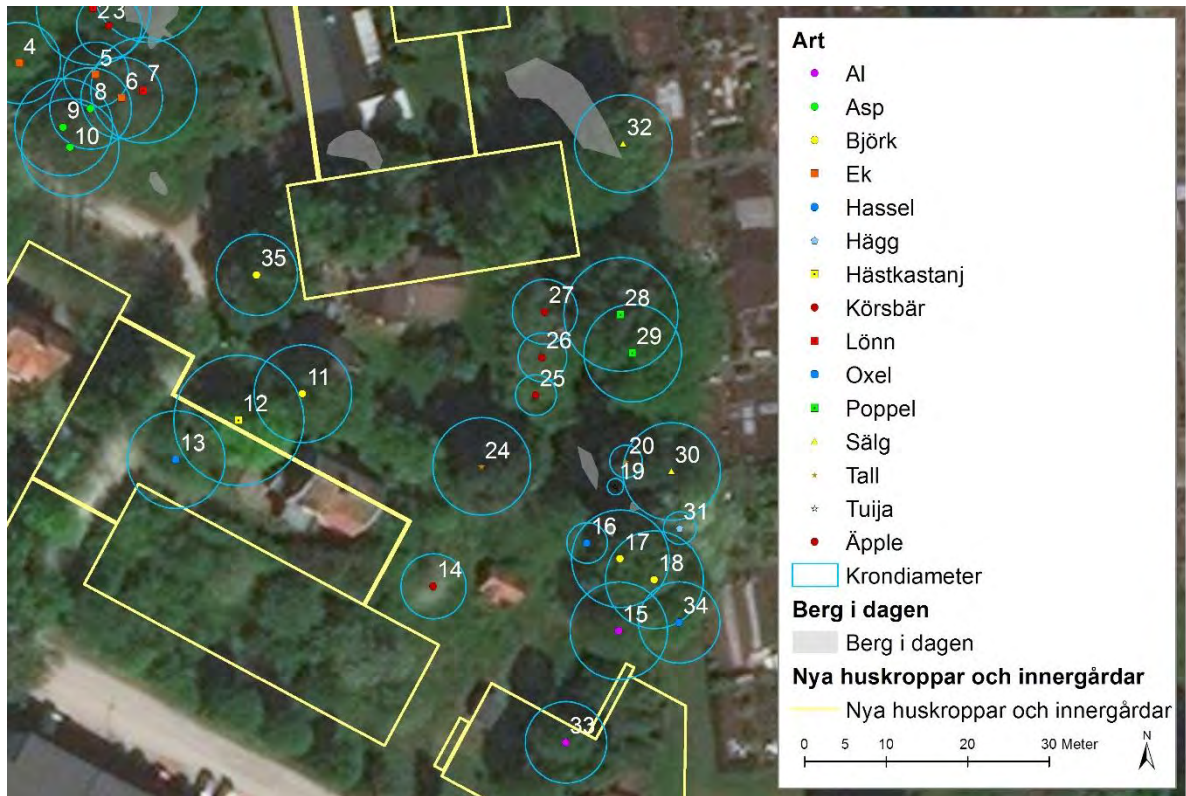
Figur 8. Samma vy som i figur 7 men åt andra hållet.

6.3 Förskolegården

På fastigheterna Hörningsnäs vägen 33 och 35 planeras bl.a. en förskola och en förskolegård. Området består framförallt av öppna ytor och en del träd, särskilt vid fastighetsgränserna. Hästkastanj är inget inhemskt träd men det blommar vackert på våren och kastanjerna på hösten är roliga för barnen. I tabell 3 står träd som finns på eller nära förskolegården. Det vore önskvärt om man sparar dubbelbjörk nr 11 och den pampiga hästkastanjen nr 12. Äppelträd nr 14 är stort och hade vid besöket rikligt med goda äpplen. Ytterligare tre äppelträd finns som är små och inte i så god kondition, men kan vara värda att spara som t.ex. klätterträd. I detta område står också två stora popplar nr 28 och 29, där nr 29 har stora fläxskador. Dessa träd är imponerande, men utgör eventuellt en säkerhetsrisk.

Tall nr 24 är egentligen två träd som vuxit samman så att ett hål bildats. Sådana träd kallades förr i tiden för smöjträd och ansågs ha läkande kraft. Man försökte t.ex. bota barn som hade engelska sjukan genom att dra dem genom hålet. Sådana träd kan ha ett kulturvärde (och ge barnen en spännande inblick i vårt kulturarv).

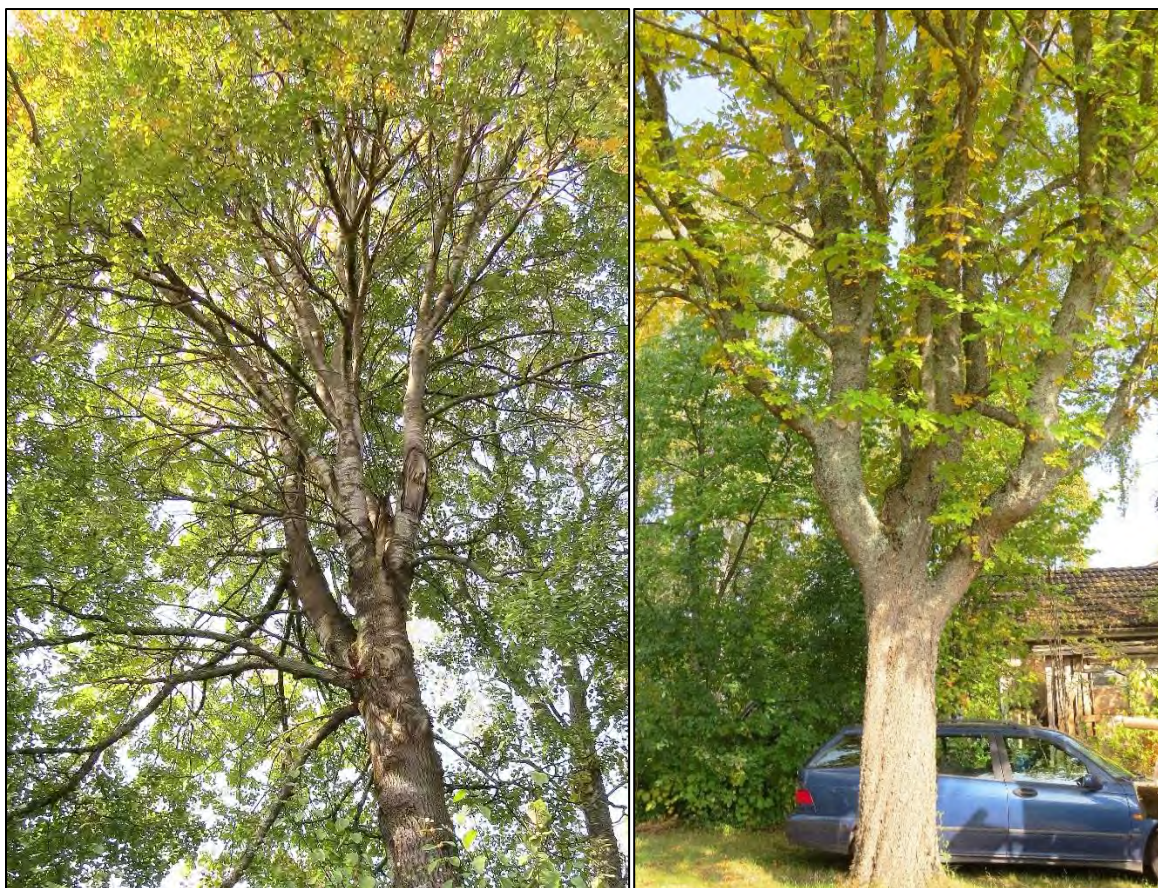
Punkt nr 16 är en hassel, hasseln ger nötter på hösten och drar till sig nötskrikor och ekorrar. Det finns också en del små hasselplantor intill träd nr 34 som kan återplanteras inom förskolegården. Nr 19 är en tuija som inte tar så mycket plats. Bland de övriga träden finns tall, björk, sälg och körsbär. Särskilt bra är att spara sälg eftersom de blommar tidigt och därmed är viktiga för humlor som i sin tur är viktiga för pollinering av t.ex. frukt- och bärträd. Sälgen används ofta som ett bra exempel i naturpedagogisk verksamhet. Närheten till äppelträden kan ju visa sambandet för barnen.

Figur 9. Förskolegården och inmätningarna.

Tabell 3. Inmätta träd på förskolegården.

Punkt	Höjdnivå (m)	Art	Stamdiameter (m)	Krondiameter (m)
11	27,969	Dubbelbjörk	0.40	12
12	27,705	Hästkastanj	0.5	16
14	24,249	Äppelträd	0.30	8
15	22,899	AI	0.5	12
16	23,712	Hassel	0	5
17	23,862	Björk	0.6	12
18	23,238	Björk	0.5	12
19	24,391	Tuija	0.1	1.5
20	24,695	Tall	0.6	4
24	25,614	Tall	0.7	12
25	25,046	Äppelträd	0.15	5
26	25,290	Äppelträd	0.2	6
27	25,455	Äppelträd	0.3	8
28	25,251	Poppel	0.6	14
29	24,846	Poppel	0.6	12

Figur 10. Till vänster poppel nr 28. Till höger hästkastanj nr 12.

Figur 11. Äppelträdet nr 14 med goda frukter.

Figur 12. Äppelträd på rad nr 25 – 27. Dessa träd är i mindre god kondition.

Figur 13. Vänstra bilden är tall nr 24. Högra bilden visar tuija nr 19.

6.4 Cykelvägen

Mot koloniområdet och cykelvägen är det bra om grönskan kan vara så tät som möjligt, för att avskärma. En rad olika lövträd står utmed GC-vägen. Möjligheten att spara träden beror på om cykelvägen kommer att utvidgas eller inte. Det är dock värdefullt om en grön ridå kan sparas mot kolonilotterna.

Tabell 4. Inmätta träd på längs cykelvägen.

Punkt	Höjdnivå (m)	Art	Stamdiameter (m)	Krondiameter (m)
30	23,756	Sälg block	0.4	12
31	23,304	Hägg	0.30	4
32	23,592	Sälg block	0.3	12
33	22,548	Al	0.6	10
34	22,597	Hassel block	0.10	10

Figur 14. Cykelvägen mot Apelvägen, förskoletomten till höger.

6.5 Diket

I nordvästra delen av inventeringsområdet rinner ett vattendrag, **diket**. Vattnet kommer från centrumområdet och rinner till sjön Trehörningen och är kulverterat i stora delar. Öppna vattendrag är alltid värdefulla för den biologiska mångfalden. Det är därför bra ur ekologiskt synvinkel om det lummiga stråket kan behållas så att vattnet fortsätter att vara skuggat. I detta område har inga träd mätts in, då inget enskilt träd är mer värdefullt än ett annat. Det är värdefullt att en grön barriär sparas för beskuggning av vattendraget, men även ur trivsel- och lokalklimatsynpunkt. Träden är ungefär jämnåriga och behöver man gallra här kan man välja de träd man vill.

Figur 15. Diket till vänster, Centralvägen i bildens högra kant.

6.6 Övriga områden

Längre norrut på Hörningsnäsvägen och på fastigheten Centralvägen 10 finns två inmätta träd, en gran (ej inhemsk) och en ek, se figur 16. Eftersom de är ganska stora vore det positivt om de kan sparas, liksom avenbokhäcken längs med vägen. På andra sidan växer syren och snöbär som en häck. Särskilt syrenen är väl värd att bevara.

Oxeln nr 13 är ett stort exemplar som står vid utfarten av Hörningsnäsvägen 35. Oxeln bär drar till sig trastar och sidensvansar på hösten. I förslaget till situationsplan kommer oxeln hamna på en innergård.

Tabell 5. Inmätta träd på övriga områden.

Punkt	Höjdnivå (m)	Art	Stamdiameter (m)	Krondiameter (m)
13	26,741	Oxel	0.6	12
21	24,094	Gran ej svensk	0.60	12
22	24,752	Ek	0.40	12

Figur 16. Hörningsnäsvägen med utsikt mot Centralvägen. Mitt i bilden ses ek nr 22 och bakom den gran nr 21. Se även framsidan som visar denna vy från andra hållet.

6.7 Övriga åtgärder

Större träd som avverkas kan läggas upp som faunadepå både i den centrala parken och på förskolegården. Normalt görs detta för att gynna ett stort antal hotade insekter och kryptogamer som är beroende av död ved av olika trädslag och i olika nedbrytningsfaser. Man kan skapa en faunadepå genom att lägga stockar och grenar av olika träarter och grovlekar i en hög eller som enskilda stockar, helst i ett ganska soligt läge. Då bildas mikromiljöer med varierande sol och fuktighet och olika nedbrytningsfaser i veden som gynnar olika svampar, mossor, lavar och småkryp vilket i sin tur gynnar fågellivet. I det här fallet kan dessa stockar och vedhögar också erbjuda en spännande miljö för barn och även fungera som en sittplats.

Andra viktiga åtgärder är lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD. Exempel på LOD för parkeringsytor är att använda genomsläpplig beläggning, rasterytor och/eller angränsande infiltrationsstråk. **Vegetationsklädda hustak** minskar avrinningen med i genomsnitt 50 %, jämfört med vanliga tak. Överskottsvatten bör om möjligt hanteras i öppna diken och/eller samlas upp i **dammar eller våtmarker**. Om det finns någon möjlighet att utnyttja diket som recipient för dagvattnet och kanske t.o.m. bygga ut det till en damm vore det värdefullt. Småvatten gynnar inte bara vattendjur och vattenväxter utan också t.ex. fågellivet med dricksvatten och insektsföda. Dammar som utformas med grunda och djupare partier, och kantas av inhemska våtmarksväxter kan dessutom få en reningseffekt.

7. Referenslista

Artdatabanken. 2020. <http://artfakta.artdatabanken.se/> SLU. Sveriges Lantbruksuniversitet.

Artportalen. 2020. <http://www.artportalen.se/> Sökning under september 2020. Artdatabanken och Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen Stockholm. 2020. *Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer – naturvårdsstrategi för Stockholms län*. Remissutgåva 2020.

Stockholms stad. 2018. *Stockholms stads Ekdatas Uppdatering och komplettering*.